

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji

<https://poszukiwania.ipn.gov.pl/bbp/aktualnosci/20003,Zakonczono-prace-w-lesie-Zielona-w-poblizu-miejscowosci-Wyrab.html>
2022-10-02, 15:11

Zakończono prace w lesie Zielona w pobliżu miejscowości Wyrąb

W dn. 5-9 września 2022 r. zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN przeprowadził prace poszukiwawcze w lesie Zielona koło miejscowości Wyrąb w powiecie Sokołów Podlaski. Ich celem było odnalezienie miejsc pochówku ofiar straconych w 1946 r. na mocy wyroków orzeczonych przez Wydział do Spraw Doraźnych Sądu Okręgowego w Siedlcach na sesjach wyjazdowych w Sokołowie Podlaskim.

Jak udało się ustalić, w okresie luty-marzec 1946 r. na mocy wyroków orzeczonych przez wspomniany sąd miało zostać straconych 18 osób. Egzekucje przeprowadzono w dniach: 7 lutego 1946 r. – rozstrzelano wówczas 5 osób, 8 lutego 1946 r. – 1 osobę, 15 lutego 1946 r. – 1 osobę, 27 lutego 1946 r. – 9 osób, 12 marca 1946 r. – 2 osoby. Ofiarami byli w większości żołnierze lub współpracownicy lokalnych struktur podziemia (AK-WiN). Egzekucje przeprowadzono najprawdopodobniej w siedzibie PUBP w Sokołowie Podlaskim, w ruinach Kościoła pw. św. Michała Archanioła, a być może także nad dołami śmierci w okolicznych lasach.

Wiosną 1946 r. rodziny zamordowanych zlokalizowały jedną z masowych mogił, kryjącą ciała ofiar zamordowanych 27 lutego 1946 r. Znajdowała się ona w lesie Zielona koło miejscowości Wyrąb, około 3 km na północny-wschód od Sokołowa Podlaskiego. Rodziny przystąpiły indywidualnie do potajemnych ekshumacji. Odbywały się one zazwyczaj pod osłoną nocy, prawdopodobnie na przełomie kwietnia i maja

1946 r. W zidentyfikowanej jamie grobowej miało znajdować się od 9 do 11 zwłok. Rodziny rozpoznawały ciała na podstawie cech indywidualnych (włosy, uzębienie) oraz elementów odzieży. Według dostępnych świadectw ekshumowano wówczas osiem osób straconych 27 lutego 1946 r., które następnie pochowano na lokalnych cmentarzach. W mogile miały pozostać nierozpoznane zwłoki, należące do jednej lub nawet trzech osób (wśród nich miało się znajdować ciało dowódcy oddziału AK-WiN Zdzisława Stokowskiego „Nurka”). Nie można też wykluczyć, że w sąsiedztwie wspomnianej jamy grobowej znajdowały się kolejne miejsca pochówku, które nie zostały zidentyfikowane wiosną 1946 r.

W roku 2008 na polanie, w rejonie ujawnionej w 1946 r. mogiły odsłonięto upamiętnienie. Składa się ono z dużego głazu, drewnianego krzyża oraz ustawionych wokół 11 kamieni z tabliczkami zawierającymi personalia dziewięciu ofiar egzekucji z 27 lutego 1946 r. oraz dwóch nierozpoznanych.

Podstawą przeprowadzenia tegorocznych prac były informacje zebrane w trakcie kwerend archiwalnych, analiz literatury przedmiotu oraz wizji lokalnych z udziałem lokalnych społeczników. Objęły one obszar około 400 m² terenu. Realizowano je metodą wykopów szerokopłaszczyznowych. W celu przebadania działki dokonano czasowego demontażu części upamiętnienia, które następnie odtworzono po zakończonych pracach. W trakcie poszukiwań nie odnaleziono miejsca pochówku, nie ujawniono również artefaktów związanych z ofiarami, czy innych, mogących świadczyć o dokonywanych w tym miejscu egzekucjach.

Mimo, iż badania nie doprowadziły do odnalezienia szczątków pomordowanych ofiar, w ich trakcie uzyskano kolejne informacje o domniemanych miejscach tajnych pochówków w lesie Zielona. Zgromadzony materiał zostanie poddany dalszej analizie.

Zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN pragnie wyrazić wdzięczność pracownikom Nadleśnictwa Sokołów Podlaski, przedstawicielom władz samorządowych oraz lokalnej

społeczności, którzy okazywali wsparcie i zaangażowanie na każdym etapie realizowanych prac.

Artur Piekarczyk, OBPiI IPN w Lublinie

Fot.: Łukasz Pasztaleniec, OBPiI IPN w Lublinie; Tomasz Borkowski, BPiI IPN

Prace w lesie
Zielona w pobliżu
miejscowości Wyrąb

Prace w lesie
Zielona w pobliżu
miejscowości Wyrąb

Prace w lesie
Zielona w pobliżu
miejscowości Wyrąb

Prace w lesie
Zielona w pobliżu
miejscowości Wyrąb

Prace w lesie
Zielona w pobliżu
miejscowości Wyrąb

Prace w lesie
Zielona w pobliżu
miejscowości Wyrąb

Prace w lesie
Zielona w pobliżu
miejscowości Wyrąb

Prace w lesie
Zielona w pobliżu
miejscowości Wyrąb

Prace w lesie
Zielona w pobliżu
miejscowości Wyrąb

Prace w lesie
Zielona w pobliżu
miejscowości Wyrąb

Prace w lesie
Zielona w pobliżu
miejscowości Wyrąb

Prace w lesie
Zielona w pobliżu
miejscowości Wyrąb

Rok 2008
Rok 2009
Rok 2011
Rok 2012
Rok 2013
Rok 2014
Rok 2015
Rok 2016
Rok 2017
Rok 2018
Rok 2019
Rok 2020
Rok 2021
Rok 2022